

'Opfok te duur om genomicsstieren te gebruiken'

Hoekland Maik exponent fokkerij op functionaliteit

Veehouder Wim Vogels uit Erp (N.-Br.) focust nadrukkelijk op functionele koeien. Het fokbeleid van de tweevoudig Nederlands kampioen veebeoordelen leidde tot de stier Hoekland Maik. Met een NVI van 229 is hij de beste Mascol-zoon, of in elk geval de meest complete. „Zijn dochters hebben alles in zich om oud te kunnen worden.“

Wim Vogels is een echte koeienkenner. De stambomen van zijn koeien somt hij moeiteloos tot in meerdere generaties op en het bijbehorende exterieur weet hij vanachter de keukentafel eenvoudig te beschrijven. Zijn kennis werd midden jaren negentig bevestigd, toen hij tot tweemaal toe Nederlands kampioen veebeoordelen werd. „De eerste keer was ik 30 jaar oud en mocht ik bij wijze van uitzondering op mijn 31-ste terugkomen om mijn titel te verdedigen. Toen dat lukte, mocht ik echter

niet nog een keer terugkomen“, lacht Vogels.

Voorbeeldkoe

Het succes leidde er toe dat Vogels werd gevraagd om te jureren op fokveedagen in heel Nederland. „Vroeger was ik ook echt onder de indruk van de koeien op fokveedagen. Tegenwoordig niet meer, ik vind ze wel eens te groot en te smal. Ik kies altijd voor functionele koeien.“ Hij wijst op

de fraaie foto van Kekke 13 in de huiskamer, dezelfde foto als die op het naambord op de stal prijkt. Kekke 13 werd op 22 november 2001 geboren en de met 90 punten ingeschreven koe vertoont nog geen spoor van slijtage. Ze produceerde tot dusver 85.975 kilo melk met 4,71 procent vet en 3,77 procent eiwit. Kekke 13 heeft als afstamming Lord Lily x Spirando (AV 85) x Sunny Boy (AV 86) x Marlin (AV 88). „Ze is op weg naar de 100.000 kilo melk en heeft dat niet van een vreemde, want haar moeder was ook een honderdtonner.

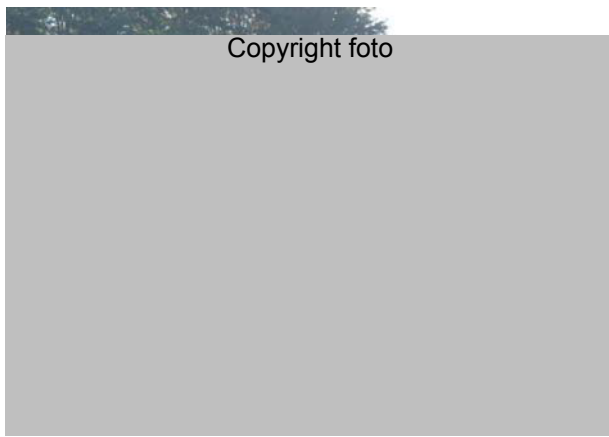
Copyright foto

De koeien zijn gehuisvest in een 1+0+1-stal uit 1982, die onlangs werd gerenoveerd, maar niet uitgebreid.

Hoekland Maik (Mascol x Ronald) is met een NVI van 229 punten een van de hoogste dochtergeteste stieren.

Copyright foto

Hoekland Sjannie 28 (Ronald x Sunny Boy), de moeder van Maik, als verse koe. Ze was altijd een krachtige verschijning en produceerde in haar leven meer dan 100.000 kilo melk.

Kekke 13 is mijn voorbeeldkoe, maar met haar hoogtemaat van 'slechts' 1,47 meter hoeft ze niet mee naar de fokveedag. De koe is echter super in balans." Kekke 13 kalfde tot dusver acht keer af en na eerst twee stierkalveren bracht ze zeven vaarskalveren, waarvan één tweeling. De tweeling van Jocko werd met 83 en 85 punten ingeschreven en de andere drie dochters van Jardin, Support en Stol Joc kregen allemaal 86 punten. Kleinzoon Hoekland Tycoon (Thoiry x Jardin) is inmiddels als 'toekomststier' bij KI Samen beschikbaar en mocht de Stol Joc een stierkalf brengen – ze noteert als vaars een lactatiewaarde van 112 en is drachtig van Refiner – dan wil Vogels het eveneens aanbieden aan de KI.

De Sjannies

Het had weinig gescheeld of ook CRV had een kleinzoon van Kekke 13 ingezet. Hoekland Rambo (Ramos x Jocko) was op genomics getest en zou worden opgehaald, totdat ineens werd besloten dat slechts de helft van het beoogde aantal Ramos-zonen zou worden ingezet. „Rambo viel af, maar toch heeft de stier in ons managementprogramma een verwachtingswaarde van 221 NVI en een exterieur van 110“, stelt de veehouder. Hoewel de Kekke-koefamilie nog geen fokstier heeft voortgebracht, noemt Vogels het zijn beste koefamilie. „De meeste van mijn koeien heten Kekke en die hebben zichzelf uitgeselecteerd“, verklaart hij. Een andere koefamilie die weliswaar kleiner in aantal is, heeft al wel een fokstier voortgebracht, de Sjannies. Met een NVI van 229 punten op basis van enkele honderden dochters is Hoekland Maik (Mascol x Ronald x Sunny Boy x Hodges x Tops) het eerste echte fokkerijsucces voor Wim Vogels. Moeder Sjannie 28 was volgens de fokker als vaars een lange, jeugdige vaars met een heel harde bovenbouw, een goed kruis, een goed aangehechte uier, een hoge achteruier en superbete benen. Ze was 1,50 meter groot en heel krachtig. „Ik weet nog dat de klauwbekapper enthousiast was toen hij haar bekapte.“

Tientonner

„De Sjannie-koefamilie is heel laatrijp. Dat blijkt uit het productieverloop van Sjannie 28

en komt terug in het verervingspatroon van Maik“, stelt Vogels. Sjannie 28 produceerde als vaars in 305 dagen 8.103 kilo melk met 4,86 procent vet en 3,84 procent eiwit en als tweedekalfskoe in 305 dagen 11.336 kilo melk met 4,33 procent vet en 3,59 procent eiwit. Maik noteert op basis van 226 eerstekalfsdochters 240 kilo melk met -0,15 procent vet en 0,01 procent eiwit, terwijl hij op basis van 119 tweedekalfsdochters 1.196 kilo melk noteert met -0,26 procent vet en -0,10 procent eiwit.

Sjannie 28 produceerde in haar leven 101.540 kilo melk met 4,40 procent vet en 3,61 procent eiwit. „Ze was een koe die tegen een stootje kon. Als ze iets mankeerde, kwam ze er altijd weer bovenop.“ Sjannie 28 werd afgelopen winter echter afgevoerd, evenals haar moeder. Deze Sjannie 18 wist zelfs de barrière van 10.000 kilo vet en eiwit te slechten. „Ze is uiteindelijk vertrokken omdat we haar niet opnieuw drachtig konden krijgen“, vertelt haar eigenaar. „De hardheid in de bovenbouw hadden de moeder en de grootmoeder van Maik beide, tot het laatst aan toe.“

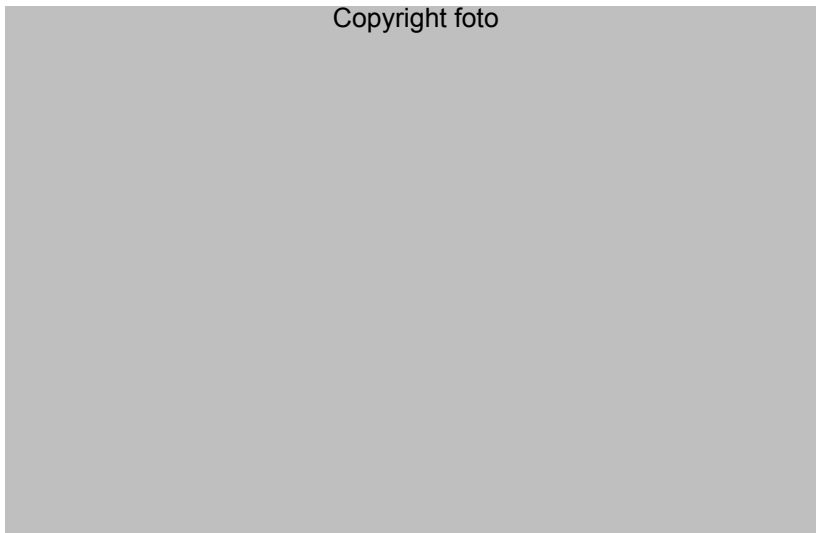
Mascol

Nadat Sjannie 28 lactatiewaarden van 122 en 125 had gerealiseerd in haar eerste twee lactaties, bracht ze als derdekalfskoe een

stierkalf van Jocko. Tijdens die lactatie werd ze bovendien met 88 punten ingeschreven, zodat CRV besloot haar Jocko-zoon Hoekland Kite in te zetten (het was nog voor het genomicstijdperk). Kite scoort met een NVI van 125 verdienstelijk, maar net niet goed genoeg. Hij laat nergens steken vallen, maar blinkt ook nergens echt in uit. „CRV was geïnteresseerd omdat ze Jocko als stiervader in eerste instantie een beetje hadden gemist“, weet Vogels. Sjannie's vierde kalf, een stierkalf van Mascol, wist Vogels er echter niet te slijten. „Ze hadden al een Jocko uit de koe en om nou nog weer met Ronald aan te komen, dat kon echt niet. Bovendien had haar Sunny Boy-moeder maar 81 punten.“

Niet veel later werd de inmiddels 1,45 meter grote (als vaars mat ze 1,43 meter) Sjannie 18 op tienjarige leeftijd echter alsnog met 86 punten ingeschreven. „Ik heb Maik vervolgens aan KI Samen aangeboden en zij namen de stier wel.“ Vogels was Maik's vader Mascol al vroeg op het spoor gekomen, omdat hij meer dan eens met fokkerijorganisatie GGI op reis ging naar Duitsland, waar hij een dochtergroep van Mascol zag. „Mascol had met Mtoto x Rudolph een interessante afstamming en bovendien een plusje voor het eiwit. En zijn dochters bleken beste boerenkoeien met potentie.“ Vogels melkt inmiddels negen Mascol-dochters, heeft er ►

Copyright foto

Wim Vogels voert zijn koeien met een krabbak een rantsoen van 50 procent gras en 50 procent mais.

Copyright foto

De koeien worden gemolken in een 2 x 6 stands visgraat melkstal.

acht bij het jongvee lopen en gebruikt de stier nog steeds. „Het zijn fijne melkkoeien, de oudste is inmiddels vierdekalfs.“

NRM-kampioen

Vogels melkt inmiddels ook drie dochters van Hoekland Maik. Daarnaast heeft hij vijf dochters bij het jongvee en een aantal drachtigheden. „De Maiks hebben alles in zich om oud te kunnen worden, ze hebben een bovengemiddelde productie en zijn heel functioneel.“ Net als zijn vader scoort Maik dan ook goed voor de functionele kenmerken levensduur (+700 dagen), celgetal (109) en vruchtbaarheid (103). Vergeleken met zijn vader vererft Maik wat meer melk, met iets lagere gehalten. Ook geeft hij meer breedte in het skelet, hij scoort voor hoogtemaat 102 en voor voorhand 108. Zijn dochters kunnen de productie gemakkelijk aan, getuige de

conditiescore van 109 en op exterieurgebied laat de stier geen steken vallen, met fokwaarden van 107 voor zowel uiers als benen. De breedte in het skelet wordt tevens geïllustreerd door Maiks aAa-code 516.

Maik is met zijn vererving een zeer bruikbare stier voor veel Nederlandse melkveehouders. Het is dan ook jammer dat hij in de dekstallen van KI Samen voortijdig sneuvelde, waardoor zijn sperma niet of nauwelijks meer te verkrijgen is. Toch is zijn rol daarmee niet uitgespeeld. Naast dat zijn dochters wellicht als stiermoeder zullen fungeren, wordt Maik ingezet als stiervader. „Wat dat betreft vind ik het geweldig dat de algemeen kampioen zwartbont van de laatste NRM, Shottle-dochter Jimm Holstein Helen 589 van John de Vries uit Boijl, was geïnsemineerd met Maik. Daar is inmiddels een stierkalf uit geboren en dat gaat binnenkort naar KI Samen“, vertelt Vogels. Ook het laatste kalf van Sjannie 28,

de vorig jaar mei geboren Shogun-zoon Hoekland Saul, is inmiddels naar KI Samen vertrokken.

Niet te groot

Maik past precies binnen het fokdoel van Wim Vogels, die zijn koeien niet te groot wil. „Ik ben het vaak niet zo eens met het hedendaagse fokbeleid met stieren als Man-O-Man en Snowman, die te veel hoogtemaat vererven, maar waarbij de voorhand en inhoud vaak achter blijven.“ Hij vindt dat stieren voor hoogtemaat, voorhand en inhoud ongeveer gelijk moeten scoren. „Mijn vaarzen zijn gemiddeld 1,48 meter groot en dat is groot genoeg, ze hoeven niet groter. We gebruiken dan ook geen enkele stier die boven de 108 voor hoogtemaat scoort. Ik wil een uniforme veestapel en een koe van 1,55 meter wordt nou eenmaal minder oud dan een kleinere koe.“

Copyright foto

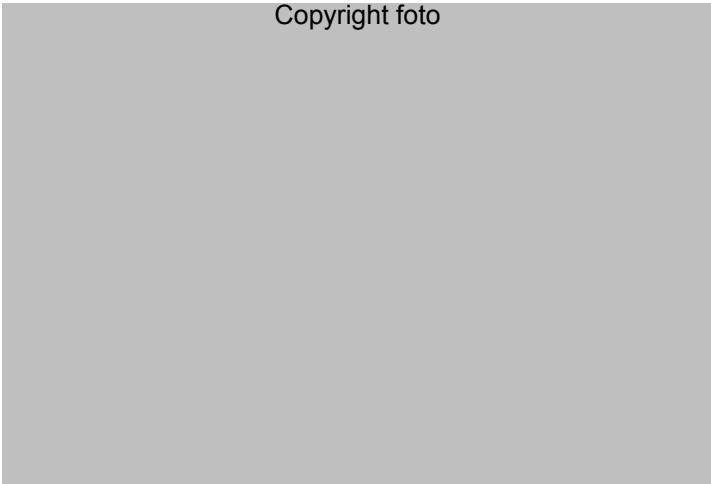
Bedrijfsgegevens

Wim Vogels (46) houdt met zijn vrouw Judith (34) en twee dochters Ronja (3) en Anouk (1) in Erp (N.-Br.) een 70-koppige melkveestapel. Het rollend jaargemiddelde is 9.638 kg melk met 4,06 procent vet en 3,64 procent eiwit. Het exterieurgemiddelde is 83,9 punten. Vogels heeft 7 ton quotum en levert zijn melk aan Walhorn. Hij voert zijn koeien met de krabbak en dus ongemengd een rantsoen van 50 procent gras en 50 procent maïs, aangevuld met een kilo balansmeel. Daarnaast staat er steevast een baal hooi voor het voerhek. De koeien krijgen krachtvoer in de krachtvoerautomaten en Vogels voert in totaal 24 kilo krachtvoer per

100 kilo melk (inclusief balansmeel). De koeien worden van april tot november overdag geweid. De veehouder heeft 32,5 hectare grond in eigendom, waarvan 9 hectare maïs en de rest gras.

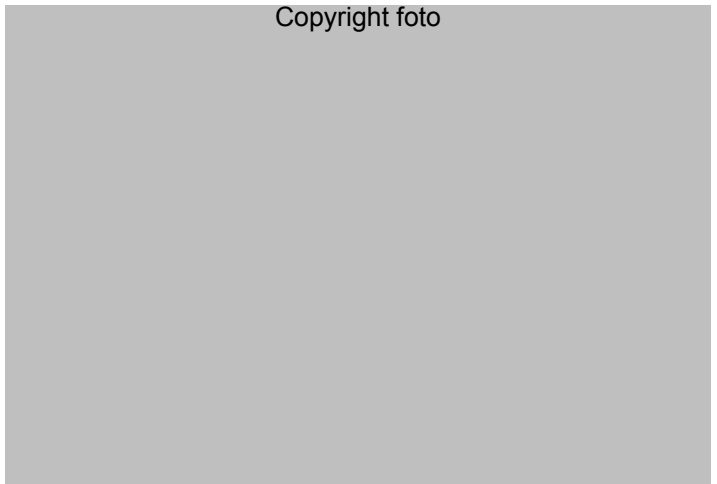
De koeien worden in een 1+0+1-stal met roostervloer en -schuif gehuisvest, een stal uit 1982 die onlangs werd gerenoveerd. Er kwamen nieuwe spanten en het dak werd 1,5 meter opgehoogd om de luchtinlaat te vergroten. De koeien worden in een 2 x 6 stands visgraat melkstal gemolken en liggen op een mengsel van kalk en zaagsel op rubbermaten. Het celgetal varieert tussen de 100 en 150. Vogels heeft

Copyright foto

Vanwege haar balans is Hoekland Kekke 13 (Lord Lily x Spirando) voor Wim Vogels een voorbeeldkoe. Ze prijkt op het bedrijfsbord op de stal en produceerde tot dusver ruim 85.000 kilo melk met hoge gehalten.

Copyright foto

Hoekland Sjannie 18 (Sunny Boy x Hodges), de grootmoeder van Maik, op 16-jarige leeftijd na een levensproductie van 10.000 kilo vet en eiwit.

„Functionaliteit moet voorop. Maar het is nog steeds zo dat bij twee vaarzen, één van 1,42 meter en één van 1,52 meter en met dezelfde benen, de grote vaars meer punten voor de benen krijgt. Stieren met een gemiddelde hoogtemaat hebben dan vaak ook betere benen dan op papier staat”, meent Vogels. Stieren moeten naast een maximale hoogtemaat van 108, voor uiers en benen minimaal 105 scoren. Daarnaast wil de Brabander een bovengemiddelde uiergezondheid en een plus voor het eiwitpercentage en let hij op de bloedvoering. „En ik heb een hekel aan oplopende kruizen. Een goede kruisligging vind ik belangrijk.”

O Man

Het huidige stiergebruik bestaat uit de stieren Maik, Mascol, Pilot, Refiner, Gunnar en Twist. Vogels noemt Gunnar een Goldwyn-zoon met kracht en Twist een Shottle-zoon met eiwit en geeft daarmee tegelijkertijd de zwakke punten van de beide vaders aan. Vanwege de bloedvernaauwing is de veehouder inmiddels uitgeweken naar roodbont en gebruikt hij de stieren Curtis en Talentino en eerder Fidelity. Vogels heeft wel O Man-zonen ingezet, maar gebruikt nu geen O Man-bloed. „O Man is in de uiers en benen niet goed genoeg”, stelt Vogels. Hij melkt inmiddels dochters van de O Man-zonen Omro, Vexel Man en McCormick, maar is het meest enthousiast over de pinken van O Man-zoon Ross. Hoewel Vogels O Man op exterieurmatige

redenen eigenlijk niet goed genoeg vindt, constateert hij dat er ook niet veel passends beschikbaar is zonder O Man-bloed. „Ik schat dat in 75 procent van de jonge stieren O Man-bloed zit, terwijl 75 procent juist O Man-vrij zou moeten zijn. Dat wordt alleen maar gedaan om een hoge index te halen, maar we lopen straks wel vast.” Overigens heeft Vogels niet zo veel vertrouwen in de genomics-techniek. „Het hoogste x het hoogste, daar kom je er niet mee. Genomics zal best een hulpmiddel zijn, maar de fokkerijorganisaties weten beslist niet welke stier de beste is, al lopen ze wel allemaal achter dezelfde aan. Bovendien verergert de bloedvernaauwing alleen maar onder invloed van genomics.”

Geen genomics

Zelf maakt Vogels dan ook geen gebruik van genomicsstieren. „Ik fok niet voor de KI, maar voor mezelf. Vroeger gebruikte ik wel proefstieren, maar nu niet meer. Met proef- of genomicsstieren doe je maar wat en daar is de opfok te duur voor. Van de tien vaarzen moeten er minimaal negen voldoen”, stelt de veehouder. „Bovendien zijn de nieuwste genetica niet altijd de beste. Shottle is net als Maik een product van oudere genetica; kwaliteit is beter dan snelheid.” Vogels wil wel jonge stieren gebruiken, maar dan wil hij er het liefst een dochtergroep van hebben gezien, zoals eerder Mascol. „Ik vergeet nooit het moment waarop de

dochtergroep van Ronald achter die van Tornado aanliep: een groter verschil tussen beste en slechte koeien was nauwelijks denkbaar.”

Stieren van dichtbij

Wim Vogels maakt het liefst gebruik van Nederlandse en Duitse stieren. „Ik gebruik het liefst stieren van dichtbij. In Canada en Amerika worden de koeien te groot en te open gefokt en vaak hebben ze te platte kruizen.” Overigens is het wel een Amerikaanse stier die voor stierinteresse in de derde koefamilie op het bedrijf heeft gezorgd. Koole & Liebrechts meldde zich per e-mail voor de hoogproductieve en met 87 punten ingeschreven Augusta 74. De dracht resulteerde in het stierkalf Hoekland McNamara (McCormick x Mascol x December), dat hoog genoeg merkerde om naar de Duitse KI te gaan. „Wat mij bij de gang van zaken bevreemde, was dat er niemand kwam kijken, niet naar de moeder en ook niet naar het kalf.” Het is duidelijk dat Vogels niet gecharmeerd is van de moderne manier van fokken. Hij heeft meer liefhebberij in het fokken van stieren uit beste koeien met een bewezen levensduur als Kekke 13 en Sjannie 28. Ondanks het voortijdig sneuvelen van Hoekland Maik heeft hij dan ook volop vertrouwen in de toekomst. „Ik ben twee keer Nederlands kampioen veebeoordelen geworden; waarom zou ik dan niet nog een ‘tweede Maik’ kunnen fokken?” ■

geen afkalfbox, zodat de koeien in de zomer in de wei en in de winter in een ligbox kalven. Vogels wil zijn bedrijf weliswaar optimaliseren, maar niet uitbreiden. „Ik melk 70 koeien en heb daarmee werk genoeg. Het kan een keer 75 worden, maar ik hoef er geen 100.” De omvang van de veestapel is al een jaar of vijftien stabiel. „We zijn met levende dieren bezig, het is geen industrieel product. Je moet de dieren wel de aandacht kunnen geven die ze nodig hebben. Ik wil geen koeien moeten afvoeren door tijdgebrek; bovendien wil ik ook een sociaal leven. En voer is duur, dus wat levert groei op? Wat ik doe, wil ik goed doen.”

Copyright foto

